

International

Journal of Human Sciences

ISSN:2458-9489

Volume 14 Issue 3 Year: 2017

Effect of spatial characteristics on campus open space uses of youth: Example of KTU Kanuni Campus

Gençlerin kampüs açık mekân kullanımlarına mekânsal özelliklerin etkisi: KTÜ Kanuni Kampüsü örneği

**Tuğba Düzenli¹
Elif Merve Alpak²
Ali Özbilen³**

Abstract

It is necessary to assess the environment in terms of the development of young people; Young people need to spend time in appropriate places to speed up the development process and increase the influence of the youth process on personality development. When assessed from the perspective of environmental design, university campuses are one of the most important places where young people's friendship relations intensify and social roles begin to develop as well as to acquire skills related to their professions. In this study, open spaces of Karadeniz Technical University Kanuni Campus were first classified in terms of the characteristics (mobility, naturalness, openness) that should be possessed by the youth places determined in the literature and then the use of youth was observed in these places. 3 of them were high in terms of the determined characteristics and 3 were low. A total of 6 campus locations were observed and how young people used the spaces. As a result, it was found that spaces with higher levels of characteristics were more successful, more used

Özet

Gençlerin gelişimi açısından çevreyi değerlendirmek gereklidir; gençlerin gelişim sürecini hızlandırmak, gençlik sürecinin kişilik gelişimine etkisini arttırmak için uygun mekânlarda zaman geçirmeleri gerekir. Çevre tasarımı açısından değerlendirildiğinde, meslekleriyle ilgili donanımlarını kazanmaları yanında gençlerin arkadaşlık ilişkilerinin yoğunlaştığı ve sosyal roller geliştirmeye başladığı önemli mekânlardan biri de üniversite kampüsleridir. Bu çalışmada da Karadeniz Teknik Üniversitesi Kanuni Kampüsü açık mekânları önce literatürden belirlenen genç mekânlarının sahip olması gereken özellikler (hareketlilik, doğallık, açıklık) bakımından sınıflandırılmış, daha sonra bu mekânlarda gençlerin kullanımları gözlemlenmiştir. 3'ü belirlenen özellikler bakımından yüksek, 3 ü düşük olmak üzere toplam 6 kampüs mekânında davranış gözlemi yapılmış, gençlerin mekânları nasıl kullandığı incelenmiştir. Sonuçta özellikler açısından düzeyleri yüksek olan mekânların daha başarılı olduğu ve daha çok genç tarafından kullanıldığı ve grup kullanımının yoğunlukta

¹ Assistant Professor, Karadeniz Technical University, Faculty of Forestry, Landscape Architecture Department, tugbaduzenli@gmail.com

² Research Assistant, Ph.D. Student, Karadeniz Technical University, Faculty of Forestry, Landscape Architecture Department, elifmerveakyol@hotmail.com

³ Professor, Avrasya University, Architecture Department, ali.ozbilen@avrasya.edu.tr

by younger people, and group use was more intense. In other words, mobility, naturalness and openness were found to have a positive effect on campus.

olduğu ortaya çıkmıştır. Yani hareketlilik, doğallık, açıklık özelliklerinin kampüs mekân kullanımını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.

Keywords: Campus open spaces; youth; spatial characteristics.

Anahtar Kelimeler: Kampüs açık mekânları; gençler; mekânsal özellikler.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

Giriş

Ülkemizde üniversitelere giriş öğrencilerin ilgi, yetenek ve istekleri doğrultusunda olmamakta, ÖSS'den aldıkları puanlar doğrultusunda yaptıkları tercihlere göre yerleştirilmektedirler. Kimi zaman öğrenciler kendilerini bilmedikleri, isteyerek gelmedikleri bir bölümde ve çevre içinde bulmaktadır. Zaten geçmiş yaşamları ve alışkanlıklarına göre oldukça farklı bir ortama uyum sağlamaya çalıştıklarından, üniversite yaşamı pek çok genç için ağır ve yorucu olabilmektedir. Ayrıca üniversite müfredat programlarının ağırlıklı olarak mesleki eğitime yönlendirilmesi, mesleki becerilerin kazandırılmasına odaklanılması, bunun yanında gelişimsel açıdan en zorlu dönemlerini geçiren öğrencilerin psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarının bu programlarda göz ardı edilmesi gençlerin üniversite hayatını hiç de kolaylaştırmamaktadır (Ercan, 2001; Düzenli vd. 2017). Öğrencilerin psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını da dikkate alan bir kampüs tasarımı, onlar için zor olan yaşam koşullarını daha kolaylaştırıp çevrelerine uyum sağlamalarında oldukça yardımcı olabilir. Psikososyal açıdan rahat ve mutlu olan öğrenciler ise çevrelerine, hayatlarına, derslerine daha olumlu bakabilir, motivasyon kazanabilirler (Düzenli vd. 2017a; Düzenli vd. 2017b).

Gençler, hayatlarını şekillendiren önemli bir dönemi üniversite kampüsünde geçirdiklerinden kampüs açık mekânları gençlerin gelişim sürecinde etkilidir. Bu nedenle çalışmada kampüs açık mekânları ele alınmıştır.

Psikolojik ve davranışsal perspektifler öğrencilerin üniversiteye uyumlarında etkilidir. Moos (1979) öğrenci olmanın kampüs havasından etkilendiğini ortaya koymuştur. Moos' un (1979) gözlemlerine göre “ çevre düzenlemesi, davranışı etkileyen güçlü bir tekniktir.” Bu nedenle gençlere uygun çevre düzenlemeleri psikososyal yapılarının gelişmesi açısından oldukça önemlidir. Bunlara bağlı olarak; gençlerin ihtiyaçlarının, bu ihtiyaçlara yönelik olarak mekân kullanımlarının belirlenmesi gerekmektedir.

Genç Mekânları

Farklı mekânlar tasarlanırken kullanıcılarına olan faydalarına, onlara neler sağladıklarına dikkat edilmelidir. Genç mekânlarında; çevreyle ilişkinin artırılması, emsal ve diğer gruplarla sosyalleşme fırsatı, beceri geliştirme, problem çözmek için etkinliklere katılma önemlidir (Bredow, 2006, Düzenli vd. 2010).

Driskell (2002) gençler için iyi kentler yaratma konulu çalışmasında gençlerin katılımıyla ilgili yaklaşım ve yöntemlerle ilgilenmiştir. Bu çalışmada kentleri gençler için uygun mekânlar haline getirecek bazı kriterler belirlenmiştir. Bunlar; sosyal Katılım, aktivite çeşitliliği, güvenli ve özgür hareket edebilme, emsallerle tanışılan mekânlar, yeşil alanlardır.

Bredow (2006) da Gathering Spaces adlı kitabında, çevreye uyum sağlayabilmeleri için gençlere bazı şansların tanınması gerektiğini ortaya koymuştur. Bunlar;

- Açıklık-seyir
- Sosyalleşme

- Meydan okuma- hareketlilik.

Owens (1994) da gençlerin tercih ettiği dış mekânların karakteristiklerini şu şekilde belirlemiştir. Doğayla olabildikleri, arkadaşlarıyla ilişki kurabildikleri, istediklerinde yalnız kalabildikleri, görünmeden görebildikleri, ulaşılabilir ve kendilerine ait olarak tanımlayabildikleri mekânlar tercih edilir.

Kaplan ve Kaplan (1995) a göre gençler için dış mekân (Kaplan, 1995);

- Uzaklaşma: Kaçma duygusu, diğer şeylerden uzak olma, kurtulma hissi uyandıran,
- Büyüklük: Çevrenin sınırlarını aşmadan deneyim edinmeye izin verecek kadar geniş ve çeşitli kısımların birbirleriyle ilişki kuracak kadar bütün,
- Cazibe: Zorlama olmadan istem dışı dikkat çekici olmalıdır.

Bu çalışmaya göre doğayla ilişkinin gençler üzerinde iyileştirici etkileri vardır. “Doğa”, gençlerin bu mekansal isteklerini karşılayabilir.

Korpela ve Hartig (1996) de gençlerin zaman geçirdikleri mekanların konfor, güvenlik, dinlendiricilik ve gündelik hayatın stresinden uzaklaşma ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Duygusal rahatlamaya imkân tanıyan mekanlar her zaman iyileştiricidir. Literatürde doğal mekanlar belirgin bir biçimde iyileştirici mekanlar olarak tanımlanmıştır (Hartig vd., 1991, Kaplan ve Kaplan, 1989, Kaplan ve Talbot, 1983, Ulrich,1991). Doğa, gençlerin psikososyal yapılarını iyileştirerek mekansal ihtiyaçlarını karşılayabildiğinden; doğallık genç mekansalının sağlaması gereken önemli özelliklerdendir.

Francis ve Lorenzo (2002) da genç çevrelerinde olması gereken özellikleri sınıflamıştır;

- Ulaşılabilirlik
- Etkinlik Çeşitliliği
- Maceraya olanaklılık, hareketlilik
- Güvenlik
- Sosyalleşmeye olanaklılık

Genç mekânlarına ilişkin tüm bu araştırmalar incelendiğinde

- Gençlerin sosyalleşme için arkadaşlarıyla bir arada olabilecekleri,
- Birlikte vakit geçirebilecekleri,
- Farklı etkinliklere katılabilecekleri mekânlara ihtiyaç duydukları belirlenmiştir.

Başka bir deyişle genç çevrelerinin öne çıkan boyutu sosyalleşmedir. Genç mekanları tasarlanırken gençlerin psikososyal yapısı dikkate alınmalıdır. Yahaya’ya (2003) göre gençlerin yaşamı onları karakterize eden sıfatlarla karakterize edilir.

- Gençler “aktif, sosyal, girişken, enerjik, maceracı, riski seven, dinamik, yaratıcı, meraklı, duygusal olarak değişkendir”.
- Başka bir deyişle gençlik; toplumun “en dinamik, en akışkan, hareketli ” kesimidir.
- Gençlik çağı “bağımsızlık” çağıdır. Genç evden kopar çevreye yönelir. Arkadaş grubu içinde “bağlılığa ve dayanışmaya” önem verir.
- Gençler “coşkulu, isyankâr, enerji dolu ve ilerleme tutkusu” içindedirler. Aynı zamanda bu dinamik grubun “yardımsever, kurtarıcı”, bunun için kendini tehlikeye atmaktan kaçınmayan “cesur” davranışlarına da sıkça rastlanır.
- Duygulanımlarında çok sık değişkenlik görülür. Gençlerdeki duygusal gelişim ve değişim konusunda dikkati çeken ilk noktanın, duyguların yoğunluğundaki artış ve istikrarsızlık olduğunu söylemek mümkündür.

Gençlerin bu psikososyal yapısı yanında zaman geçirdikleri açık mekânların sahip olması gereken özellikleri de belirlemek gereklidir. Gençlerin psikososyal yapılarının güçlenmesi, olumlu sosyal ilişkiler kurmaları, ortama uyum sağlamaları, bağımsızlık elde ederek ilerde sosyal ve kişisel gelişimini tamamlamış sağlıklı bireyler olmaları için mekânların bazı özellikleri sağlaması gerekmektedir. Araştırmalar incelendiğinde gençlerin psikososyal yapısına bağlı olarak hareketlilik,

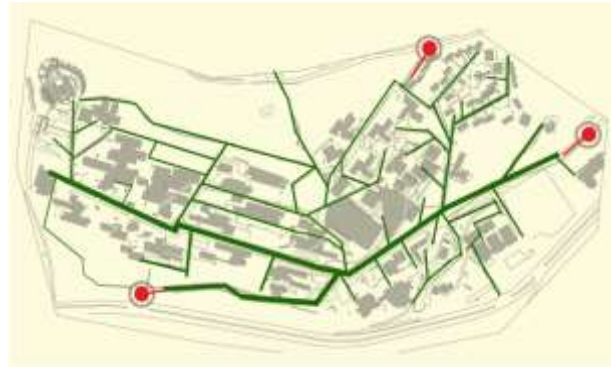
doğallık, etkinlik çeşitliliği, açıklık özellikleri ön plana çıkmıştır (Bredow, 2006, Büküşoğlu ve Bayturan, 2005, Driskell, 2002, Düzenli vd. 2012, Hartup, 1992, Kaplan, 1995, Owens, 1994, Özkan vd. 2017).

Sonuç olarak gençlerin zaman geçirdikleri mekânlardan çeşitli beklentileri vardır ve bu beklentileri karşılayabilmek için mekânların bazı özelliklere sahip olması gerekir. Özetle; kampüs mekanlarında hareketlilik, açıklık, doğallık bulunmalı, gençlerin bir arada olmasına imkan sağlayan uygun mekanlar yaratılmalıdır. Bu çalışma kapsamında da farklı özellikteki kampüs açık mekânlarının kullanım açısından farklılıkları incelenecektir.

MATERYAL ve YÖNTEM

Çalışma Alanının Seçilmesi ve Tanımlanması

Kampus açık mekânlarında gençlerin psikososyal yapısına uygun mekânsal örgütlenmelerin belirlenmesini amaçlayan bu çalışma Karadeniz Teknik Üniversitesi Kanuni kampüsünde yapılmıştır (Şekil 1).

Şekil 1. K.T.Ü. Kanuni Kampüsü Planı ve Sirkülasyonu

20 Mayıs 1955 yılında kurulmuş olan Karadeniz Teknik Üniversitesi, İstanbul ve Ankara illeri dışında kurulan ilk üniversitedir. Türkiye'nin tüm coğrafik bölgelerinden gelen çok sayıda öğrenci doğup yetiştikleri ortamlardan farklı bir yer olan Kanuni kampüsünde hayatlarının en az dört yılını geçirmektedirler. Bu nedenle kampüs açık mekânlarının gençlerin ihtiyaçlarını karşılayabilmesi sosyal ve kimlik gelişimlerini olumlu bir biçimde tamamlamaları açısından oldukça önemlidir. Böylece gençler kente ve yeni yaşantılarına adaptasyon sağlayarak uyumlu bireyler olabilirler

Kampüste gençlerin kullanabileceği açık mekânlar araştırmacının gözlemleri sonucunda tespit edilmiş ve çalışmada toplam 6 açık mekân değerlendirilmiştir. Bunlar; Aşıklar Parkı (Mekan A), Koru Park (Mekan B), Havaalanı Teraslar(Mekan C), Mediko önü (Mekan D), Biyoloji Önü ve Jeodezi Önü (Mekan E) açık alanlardır (Tablo1).

Çalışma anket ve davranış gözlemi olarak iki aşamada kurgulanmıştır.

1. Aşama-Anket Süreci

Bu aşamada; Anlamsal farklılaşım ölçeği, gençler tarafından tercih edilen ve edilmeyen kampüs açık mekanlarının literatür taramasıyla saptanan, Hareketlilik, Doğallık, Açıklık özellikleri bakımından algılanan değerlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Böylece hangi mekânın hangi özelliklere hangi düzeyde sahip olduğu belirlenebilmiştir.

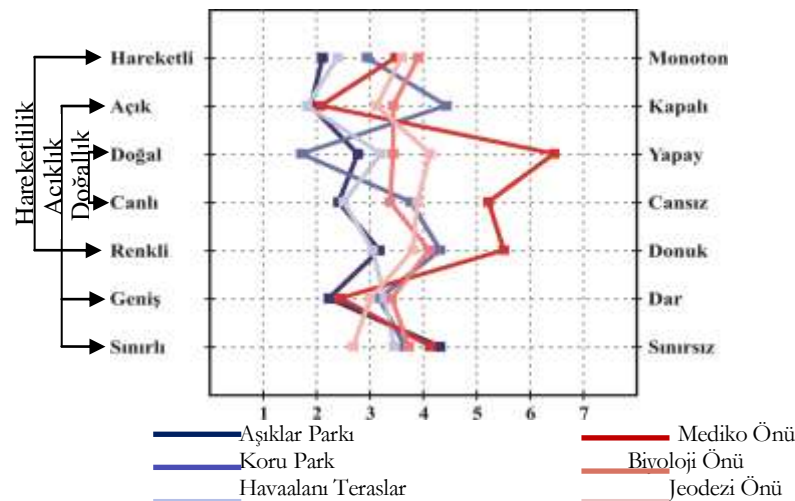
Çalışmanın güvenilirliğini sağlanması bakımından anket çalışması 35 kişilik uzman gruba (mimar, peyzaj mimarı) yapılmıştır. Anket tüm alanlara gidilerek yerinde yapılmış ancak yine de anket formunda alanların fotoğrafları kullanılmıştır. Uzmanların mekânlar üzerinde özelliklere bağlı yapacakları değerlendirmeden doğru sonuçlar elde edebilmek için, olanaklar hakkındaki açıklamalar ankete eklenmiştir.

Tablo 1. Çalışma Alanları ve Özellikleri

Aşıklar Parkı	Koru Park	Havaalanı Teraslar
 <ul style="list-style-type: none"> - Çim yüzeyleri ve ağaçlar alanın doğal algılanmasını sağlamıştır, - Oturma donatılarının ve aydınlatmaların varlığı bu mekânın daha bakımlı hissedilmesini sağladığından tercihte etkili olmuştur. - Alan kampüs ana yolu üzerinde ve tüm sosyal tesislere yakın yani ulaşılabilir. - Görüşü engelleyen unsurlar (bitki, duvar vb.) olmadığından etraftan ve öndeki yoldan gelip geçenler rahatça izlenebilmektedir. 	 <ul style="list-style-type: none"> - Bu alanda ağaçlar yoğundur. - Bitkiler yoğun olmalarna rağmen yüksekten (görüş alanının üstünden) dallanma yaptığından manzara açıktır ve etraf rahatça izlenebilmektedir. - Oturma donatılarının ve aydınlatmalar mevcuttur bu nedenle bu mekân daha bakımlı görünmektedir. - Alan kampüs ana yolu üzerinde ve tüm sosyal tesislere yakın, ulaşımı kolaydır. 	 <ul style="list-style-type: none"> - Bu alan oldukça çeşitli bitkiler içerir ve dairesel biçimlenmektedir. - Oturma basamakları, seyir terasları ve aydınlatmalar mevcuttur. - Ayrıca bu alan deniz manzarasına baktığından ve farklı kotlarda olduğundan etraf rahatça izlenebilmektedir.
Mediko Önü	Biyoloji Önü	Jeodezi önü
 <ul style="list-style-type: none"> - Bu mekân formal ve yapaydır, - Sert zemin- yumuşak zemin dağılımı arasında denge yoktur. 	 <ul style="list-style-type: none"> - Bu mekânda gerekli donatılar olmadığından, kullanıma dair ipuçlarından yoksundur. Bu nedenle mekânın işlevi okunaklı değildir, algılanamamaktadır. - Mekân yollar ve binaların arasında kalmış, işlevsiz bir boş alan niteliğinde, tanımsız dolayısıyla da nasıl kullanılacağı belirsizdir. 	 <ul style="list-style-type: none"> - Formal ve yapaydır, - Gerek yeşil alanların sert zemindeki dağılımı gerekse bitkilerde ağaç, ağaççık, çalıların bir kompozisyon içermemesi nedeniyle kaşıklık (düzensizlik) söz konusudur.

Uzmanlardan (mimar, peyzaj mimarı) her bir soru için sıfat çiftlerine göre uygun gördükleri değeri işaretleyerek değerlendirme yapması istenmiştir. Bu ölçğe göre; +1,+3 değerleri arasında yönelen yanıtlar olumlu, -1,-3 değerleri arasında yönelen yanıtlar ise olumsuz olduğunu işaret eder. Uygulamada hesaplamaların kolaylığı açısından ölçek üzerindeki değerler 1-7 değerlerine dönüştürülmüştür. Ankette kullanılan sıfat çiftleri özelliklerin tanımlarından elde edilmiştir.

Her kampüs açık mekânı için ayrı ayrı alınan aritmetik ortalama diyagramında belirlenen sıfat çiftleri üzerindeki dağılım ve ortalamalar Şekil 2 ve Tablo 2' de verilmektedir.

Şekil 2. Kampüs açık mekânları için belirlenen aritmetik dağılımlar

Kampüs açık mekânları için belirlenen aritmetik Dağılımları Mekânlara analizlerde kolaylık olsun diye kodlar verilmiş ve mekânların ortalama değerleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Kampüs Açık Mekânlarının Belirlenen Olanaklara Göre Aritmetik Ortalamaları

Konum Adı	Kodu	Hareketlilik değeri	Açıklık değeri	Doğallık değeri
Aşıklar Parkı	A	2,1143	1,8857	2,7714
Koru Park	B	2,9429	4,4286	1,7143
Havaalanı Teraslar	C	2,4000	1,8286	3,2121
Jeodezi Önü	D	3,5882	3,1176	4,1176
Biyoloji Önü	E	3,9118	3,4412	3,4412
Mediko Önü	F	3,4857	2,0857	6,4571

Sınıflandırmanın yapılabilmesi için mekânların bu değerleri arasındaki farklılıkların istatistiksel analizleri yapılmış ve buna göre olanaklar için farklılaşan düzeyler saptanmıştır. Her mekânın hareketlilik, açıklık, doğallık değerleri, çiftler halinde t-testi (Independent Samples Test) ile kıyaslanmıştır. Örneğin A ile B nin hareketlilik değeri, A ile C nin, A ile D nin vb. gibi. Bu şekilde elde edilen sonuçlar Tablo 3’de sunulmuştur.

Ortalamaların sonundaki her harf, sayısal değerlerin istatistiksel grubunu belirtir. Örneğin önünde a olanlar istatistiksel olarak ortalamaları arasında önemli fark olamayanları dolayısıyla aynı grup olanları ifade eder.

Tablo 3. (a), (b), (c); Kampüs açık mekânlarının hareketlilik, açıklık, doğallık değerleri bakımından düzeyleri

(a)		(b)	
Alanlar	HAREKETLİLİK DEĞERİ	Alanlar	AÇIKLIK DEĞERİ
A	2,1143 a	C	1,8286 a
C	2,4000 b	A	1,8857 a
B	2,9429 b	F	2,0857 a
F	3,4857 b	D	3,1176 a
D	3,5882 b	E	3,4412 ab
E	3,9118 bc	B	4,4286 c

(c)

Alanlar	DOĞALLIK DEĞERİ
B	1,7143 a
A	2,7714 a
C	3,2121 b
E	3,4412 b
D	4,1176 b
F	6,4571 c

Bu sınıflandırmanın en önemli katkısı mekânların durumlarını net bir şekilde ortaya koymasındır. Böylece davranış gözlemiyle elde edilecek sonuçların özelliklerle ilişkileri irdelenirken değer düzeyleri yol gösterici olacaktır. Yüksek özelliklere sahip kampüs açık mekânlarının kullanım düzeylerinin diğerlerinden daha yüksek olup olmadığı araştırılacağından mekânlar özelliklere göre sınıflandırılmıştır.

- Mekân A; hareketlilik, açıklık ve doğallık düzeyi yüksek,
- Mekân B; doğallık yüksek, hareketlilik orta, açıklık düşük düzeydedir.
- Mekân C; açıklık yüksek, hareketlilik ve doğallık orta düzeydedir.
- Mekân D; açıklık yüksek, hareketlilik ve doğallık orta düzeydedir.
- Mekân E; üç olanak da orta düzeydedir.
- Mekân F; açıklık yüksek, hareketlilik orta, doğallık ise düşük düzeydedir.

Bu aşamada çalışmada kullanılacak mekânlar seçilmiş ve bu mekânlar saptanan özelliklere (hareketlilik, doğallık, açıklık) göre sınıflandırılmıştır. Bundan sonraki aşamada; davranış gözlemiyle farklı özelliklere sahip mekânlar kullanım açısından incelenecek ve yüksek özelliklere sahip olan mekânların daha çok kullanılıp kullanılmadığı belirlenecektir.

2. Aşama- Davranış Gözlemi

Bu teknik çalışma alanlarının kullanımına ilişkin bilgilerin elde edilmesine yönelik davranış kayıtları ve bunların veriye dönüştürülmesi yer alır. Pek çok araştırmacı (Lang,1987, Studer, 1969, Craik,1970 Michelson,1977, Barker, 1968) gözlem yapmanın, insan davranışlarını incelemede, insan ihtiyaç ve tercihlerini anlamada etkili bir teknik olduğunu belirtmektedir.

Bu yöntemle davranışın çevreye uyum sağlayıp sağlamadığı anında belirlenebilir. Mekânların kullanımını, yoğun ya da düşük kullanımın olduğu mekanları saptamak böylece kolaylaşır. Bu nedenle farklı kampüs açık mekânlarında gençlerin kullanım düzeylerindeki farklılığı belirleyebilmek için bu teknik tercih edilmiştir.

Kamera kayıtları daha sonra çözümlenerek davranış haritalarına dönüştürülmüştür. Gözleme başlamadan önce alanlarda en uygun kayıt aralıklarının ve konumlarının belirlenebilmesi için ön kayıtlar yapılmıştır. 5 ve 10 dakika aralıklarla yapılan kayıtlarda gençlerin durumlarında çok değişiklik olmadığı saptandığından zaman aralıkları 15 dakika olarak belirlenmiştir.

Gözlemci gizlenmeden ancak kameralarla konumlardan uzak başka konumlardan kayıt yapmıştır. Toplam 6 kampüs açık mekânı kameraya kaydedilmiştir.

Kamera kaydından sonra davranış haritaları kullanılarak filmdeki görüntüler plana aktarılmıştır.

Gözlem Süreci

- Kampüs açık mekânları, yağmurlu olmayan hafta içi ve hafta sonu günlerde toplam 6 şar gün olmak üzere 2009 Mayıs ayı içinde kaydedilmiştir. Hava şartlarının açık mekânların kullanımına uygun olması ve öğrencilerin halen kampüste olması nedeniyle Mayıs ayı tercih edilmiştir.
- Gözlem saatleri olarak 12.00-13.25 ve 17.00-18.25 seçilmiş, günde iki ayrı zaman aralığında kayıt yapılmıştır. Bunun nedeni gençlerin öğle tatili ve akşam ders bitimi olmasıdır. Bu saatlerde alan en yoğun kullanım düzeyine erişmektedir. En yoğun saatlerin seçilmesinin nedeni ise mümkün oldukça çok davranış saptayabilmektir.
- Gözlem noktalarından kayıtlara başlanmış 15 er dakika aralıklarla 10 ar dakika kayıtlar yapılmıştır.
- Gözlemcilerin tümü peyzaj mimarıdır. Gözlemede kullanılan kamera Sony DCR-TRV 33 E modelidir.

Gözlem Verilerinin İstatistiki Verilere Dönüştürülmesi

Bu aşamada kamera kayıtları davranış haritalarına dönüştürülerek, haritalardaki bilgiler çözümlenmiştir.

- Öncelikle her mekânda ölçümler yapılarak planları çizilmiştir.
- 15 dakika aralıklarla kaydedilen görüntülerin her biri için ayrı bir plana gençlerin;
 1. Konumu,
 2. Kimlerle geldiği (tek, çift, erkek grup, kız grup, karışık grup)
 3. Cinsiyeti (kız, erkek) kaydedilmiştir.
- Daha sonra her gence bir numara ve haritaya işaretlenen gruplara göre kodlar verilmiş, her bir veri grubu için ayrı sütun ve her genç için ayrı satır halinde bir tablo oluşturularak, işaretli verilerin sayısal kodları tabloya girilmiştir. Böylece veriler, istatistiki analize uygun hale getirilmiştir.
- Ayrıca her davranış haritası Auto CAD 2008 programıyla bilgisayara aktarılmış, her mekân için ayrı bir dosya oluşturulmuştur. Her gözlem seansı ayrı bir katmanda çizilmiştir.
- Çizimler tamamlandıktan sonra tüm katmanlar açılmış ve davranış kalıpları görsel olarak ortaya çıkmıştır.

Genç mekânlarının başarısı sosyalleşmeye ne kadar olanak sağladığıyla, gençlerin mekâna ne yoğunlukta geldiğiyle ilişkilidir. Whyte' a (1980) göre bir mekândaki grup kullanımı ne kadar çok ise mekân da o kadar başarılıdır. Yani grup kullanımı sosyalleşmeye imkân sağlar ve mekânın başarısını arttırır. Bu nedenle çalışmada gençler gruplara göre sınıflandırılıp, kodlandırılmıştır. Daha sonra bu verilere istatistiki analizler uygulanmıştır.

Buna göre gençler mekâna;

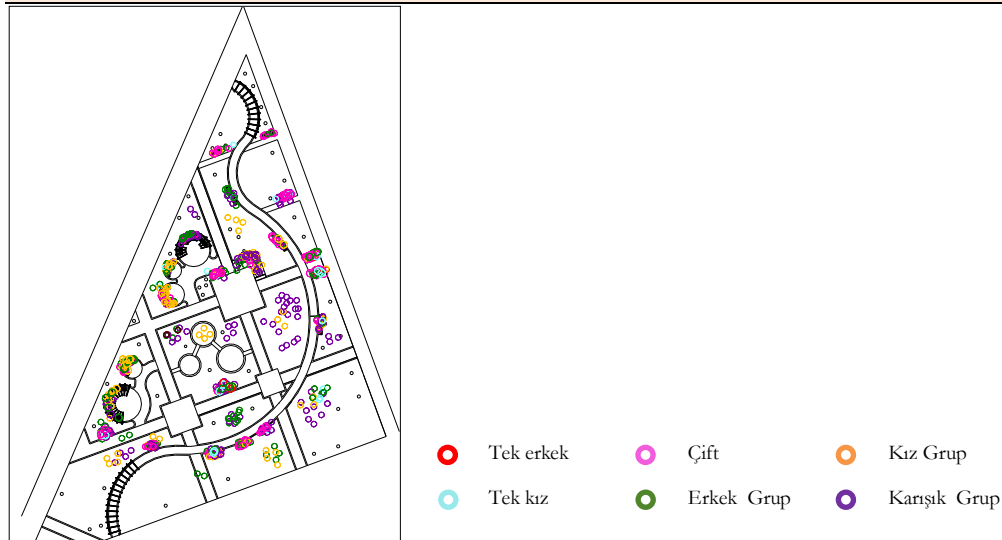
- Tek başına (tek kız, tek erkek),
- Çift ya da
- Grup halinde gelmelerine göre sınıflandırılmıştır. Gruplar da kendi içinde
 - Yalnız kızlar
 - Yalnız erkekler
 - Kız ve erkeklerin birlikte olduğu gençlerden oluşan gruplar olarak üçe ayrılmıştır.

Mekân A'ya İlişkin Bulgular

Bu mekânda gözlenen 980 gencin; % 1,6 sı tek kız, % 5,2 si tek erkek, % 28,6 sı çift, % 22,3 ü erkeklerden oluşan grup, % 20,4 ü kızlardan oluşan grup, % 21,8 i kız ve erkeklerden oluşan gruplar halinde gelmiştir.

Genç gruplarında erkeklerden oluşan grup, karışık grup ve kızlardan oluşan grupların ağırlık gösterdiği saptanmıştır. Grup kullanımının ağırlık göstermesi mekânın sosyalleşme düzeyini belirtmektedir.

Kullanıcı gruplarının alandaki bu etkisinin istatistiki olarak anlamlı olup olmadığı da test edilmiştir. χ^2 testi etkinlik gruplarının dağılımının anlamlı olduğunu ortaya koymuştur ($\chi^2=336,412$; 5df, $p<0,01$). Yani mekân kullanıcı gruplarının dağılımı üzerinde etkili olmuştur. Ya da başka bir deyişle, kullanıcı dağılımının sergilediği özellikler (tek başına, çift, kız grup, erkek grup ya da karışık gruplar halinde mekâna gelme) istatistiki olarak önem düzeyine sahiptir dolayısıyla dağılım mekânla ilişkili karakteristik bir özelliktir. Mekânın sahip olduğu özellikler sonucunda kullanıcı grupları, o mekâna has bir dağılım olarak ortaya çıkmıştır. Mekânın gruplara göre dağılımını gösteren davranış haritası Şekil 3'de gösterilmiştir.

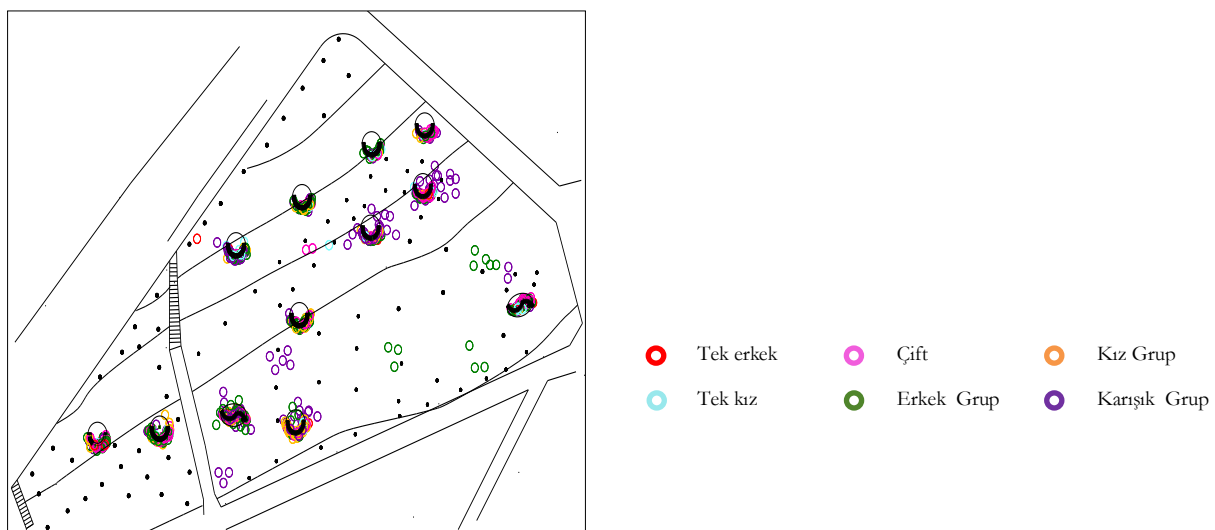
Şekil 3. Aşıklar parkında gruplar bakımından gençlerin dağılımı

Mekân B' ye İlişkin Bulgular

Mekânda gözlemlenen 983 gencin, % 2,4' ü tek kız, % 5,0' ı tek erkek, % 23,8' i çift, %26,7' si erkeklerden oluşan grup, % 19,0'ı kızlardan oluşan grup, % 23, 1'i kız ve erkeklerden oluşan gruplar halinde gelmiştir.

Genç çiftlerin ve genç gruplarında erkeklerden oluşan grup, karışık grup ve kızlardan oluşan grupların ağırlık gösterdiği saptanmıştır. Grup kullanımının ağırlık göstermesi mekânın sosyalleşme düzeyini belirtmektedir.

Kullanıcı gruplarının alandaki bu etkisinin istatistiki olarak anlamlı olup olmadığı da test edilmiştir. χ^2 testi etkinlik gruplarının dağılımının anlamlı olduğunu ortaya koymuştur ($\chi^2=316,339$; 5df, $p<0,01$). Yani mekân kullanıcı gruplarının dağılımı üzerinde etkili olmuştur. Ya da başka bir deyişle, kullanıcı dağılımının sergilediği özellikler (tek başına, çift, kız grup, erkek grup ya da karışık gruplar halinde mekâna gelme) istatistiki olarak önem düzeyine sahiptir dolayısıyla dağılım mekânla ilişkili karakteristik bir özelliktir. Mekânın sahip olduğu özellikler sonucunda kullanıcı grupları, o mekâna has bir dağılım olarak ortaya çıkmıştır. Mekânın gruplara göre dağılımını gösteren davranış haritası Şekil 4' de gösterilmiştir.

Şekil 4. Koru parkında gruplar bakımından gençlerin dağılımı

Mekân C'ye İlişkin Bulgular

Mekânda gözlemlenen 775 gencin, % 3,9 u tek kız, % 15,2 si tek erkek, % 15,5 'i çift, %30,8 'i erkeklerden oluşan grup, % 12,5'i kızlardan oluşan grup, % 22, 1'i kız ve erkeklerden oluşan gruplar halinde gelmiştir.

Genç gruplarında erkeklerden oluşan grup ve karışık grupların ağırlık gösterdiği saptanmıştır. Grup kullanımının ağırlık göstermesi mekânın sosyalleşme düzeyini belirtmektedir.

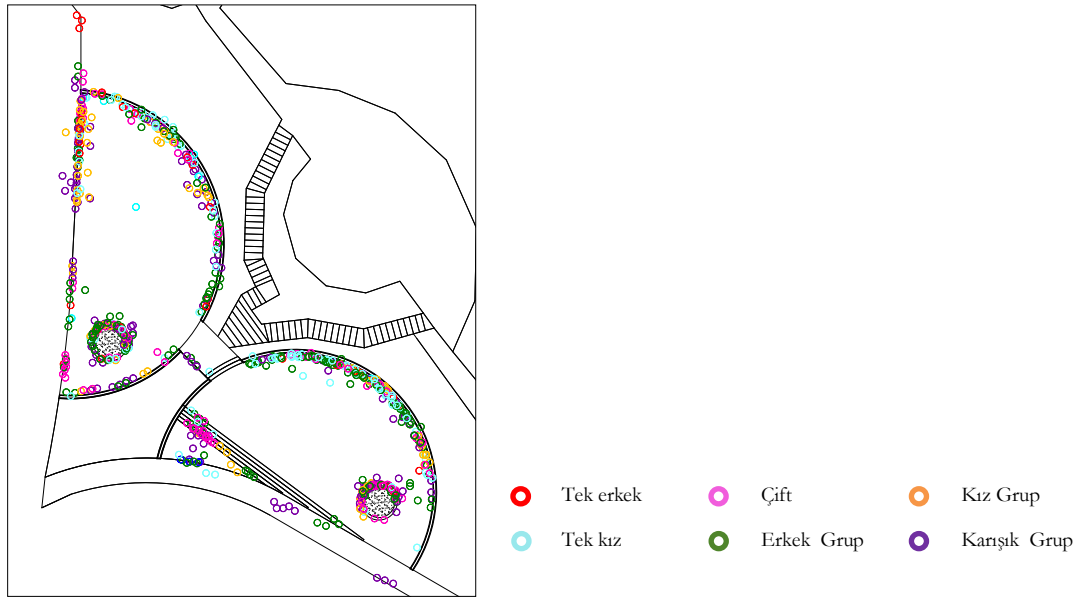
Kullanıcı gruplarının alandaki bu etkisinin istatistiki olarak anlamlı olup olmadığı da test edilmiştir. χ^2 testi etkinlik gruplarının dağılımının anlamlı olduğunu ortaya koymuştur ($\chi^2=192,703$; 5df, $p<0,01$). Yani mekân kullanıcı gruplarının dağılımı üzerinde etkili olmuştur. Ya da başka bir deyişle, kullanıcı dağılımının sergilediği özellikler (tek başına, çift, kız grup, erkek grup ya da karışık gruplar halinde mekâna gelme) istatistiki olarak önem düzeyine sahiptir dolayısıyla dağılım mekanla ilişkili karakteristik bir özelliktir. Mekânın sahip olduğu özellikler sonucunda kullanıcı grupları, o mekâna has bir dağılım olarak ortaya çıkmıştır. Mekânın gruplara göre dağılımını gösteren davranış haritası Şekil 5'de gösterilmiştir.

Mekân D'ye İlişkin Bulgular

Mekânda gözlemlenen 219 gencin, % 5,5' i tek kız, % 10,5' i tek erkek, % 14,6 'sı çift, %34,7 'si erkeklerden oluşan grup, % 11,9'u kızlardan oluşan grup, % 22,8'i kız ve erkeklerden oluşan gruplar halinde gelmiştir.

Genç gruplarında erkeklerden oluşan grup ve karışık grupların ağırlık gösterdiği saptanmıştır. Ancak mekânda gözlemlenen genç sayısı yani kullanım oranı oldukça düşüktür.

Kullanıcı gruplarının alandaki bu etkisinin istatistiki olarak anlamlı olup olmadığı da test edilmiştir. χ^2 testi etkinlik gruplarının dağılımının anlamlı olduğunu ortaya koymuştur ($\chi^2=72,753$; 5df, $p<0,01$). Yani mekan kullanıcı gruplarının dağılımı üzerinde etkili olmuştur. Ya da başka bir deyişle, kullanıcı dağılımının sergilediği özellikler (tek başına, çift, kız grup, erkek grup ya da karışık gruplar halinde mekana gelme) istatistiki olarak önem düzeyine sahiptir dolayısıyla dağılım mekanla ilişkili karakteristik bir özelliktir. Mekânın sahip olduğu özellikler sonucunda kullanıcı grupları, o mekana has bir dağılım olarak ortaya çıkmıştır. Mekânın gruplara göre dağılımını gösteren davranış haritası Şekil 6' da gösterilmiştir

Şekil 5. Havaalanı teraslarında gençlerin grupları bakımından dağılımı

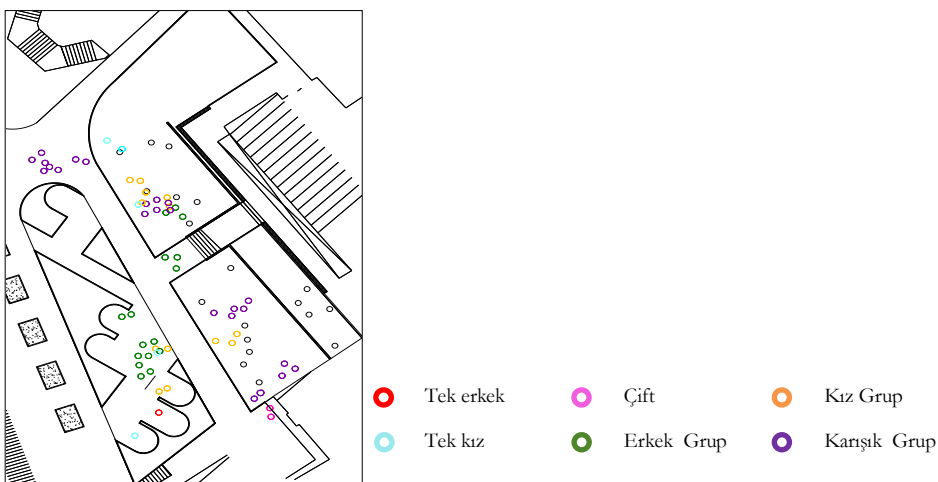
Şekil 6. Jeodezi önündeki açık mekânda gençlerin grupları bakımından dağılımı

Mekân E ye ilişkin bulgular

Mekânda gözlemlenen 63 gencin, % 1,6' sı tek kız, % 7,9' u tek erkek, % 3,2 'si çift, %22,2 'si erkeklerden oluşan grup, % 22,2'si kızlardan oluşan grup, % 42,9'u kız ve erkeklerden oluşan gruplar halinde gelmiştir.

Genç gruplarında kızlardan oluşan grup, erkeklerden oluşan grup ve karışık grupların ağırlık gösterdiği saptanmıştır. Ancak mekânda gözlemlenen genç sayısı yani kullanım oranı çok düşüktür.

Kullanıcı gruplarının alandaki bu etkisinin istatistiki olarak anlamlı olup olmadığı da test edilmiştir. χ^2 testi etkinlik gruplarının dağılımının anlamlı olduğunu ortaya koymuştur ($\chi^2=46,619$; 5 df, $p<0,01$). Yani mekân kullanıcı gruplarının dağılımı üzerinde etkili olmuştur. Ya da başka bir deyişle, kullanıcı dağılımının sergilediği özellikler (tek başına, çift, kız grup, erkek grup ya da karışık gruplar halinde mekâna gelme) istatistiki olarak önem düzeyine sahiptir dolayısıyla dağılım mekânla ilişkili karakteristik bir özelliktir. Mekânın sahip olduğu özellikler sonucunda kullanıcı grupları, o mekâna has bir dağılım olarak ortaya çıkmıştır. Mekânın gruplara göre dağılımını gösteren davranış haritası Şekil 7'de gösterilmiştir.

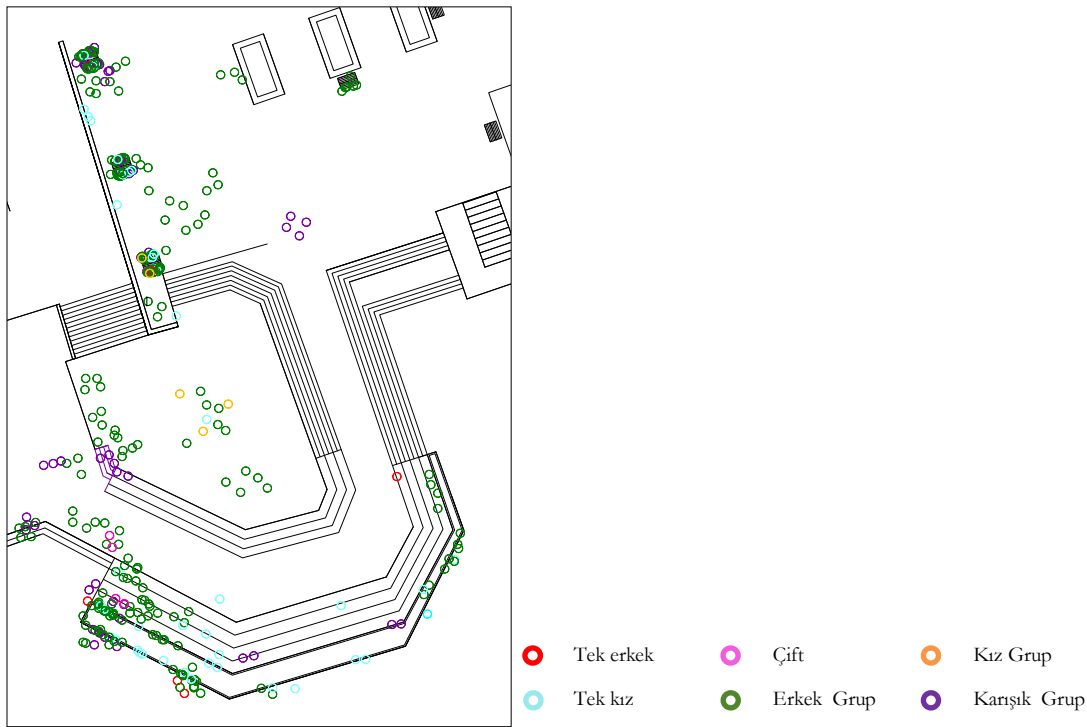
Şekil 7. Biyoloji bölümü ile sahalar arasındaki açık mekânda gençlerin grupları bakımından dağılımı

Mekân F ye ilişkin bulgular

Mekânda gözlemlenen 384 gencin, % 1,8' i tek kız, % 14,1' i tek erkek, % 2,6 'sı çift, % 67,2 'si erkeklerden oluşan grup, % 1,3'ü kızlardan oluşan grup, % 13,0'ı kız ve erkeklerden oluşan gruplar halinde gelmiştir.

Genç gruplarında erkeklerden oluşan grubun ağırlık gösterdiği saptanmıştır.

Kullanıcı gruplarının alandaki bu etkisinin istatistiki olarak anlamlı olup olmadığı da test edilmiştir. χ^2 testi etkinlik gruplarının dağılımının anlamlı olduğunu ortaya koymuştur ($\chi^2=743,406$; 5 df, $p<0,01$). Yani mekân kullanıcı gruplarının dağılımı üzerinde etkili olmuştur. Ya da başka bir deyişle, kullanıcı dağılımının sergilediği özellikler (tek başına, çift, kız grup, erkek grup ya da karışık gruplar halinde mekâna gelme) istatistiki olarak önem düzeyine sahiptir dolayısıyla dağılım mekânla ilişkili karakteristik bir özelliktir. Mekânın sahip olduğu özellikler sonucunda kullanıcı grupları, o mekâna has bir dağılım olarak ortaya çıkmıştır. Mekânın gruplara göre dağılımını gösteren davranış haritası Şekil 8' de gösterilmiştir.

Şekil 8. Mediko önündeki açık mekânda gençlerin grupları bakımından dağılımı

Mekânların, Kullanıcıların Grupları Bakımından Karşılaştırılması

Araştırma kapsamında ele alınan altı kampüs açık mekanında toplam 3404 genç gözlemlenmiştir.

Genç mekânlarının başarısı sosyalleşmeye ne kadar olanak sağladığıyla, gençlerin mekâna ne yoğunlukta geldiğiyle ilişkilidir. Whyte' a(1980a) göre bir mekândaki grup kullanımı ne kadar çok ise mekan da o kadar başarılıdır. Bu nedenle mekânların gruplara göre karşılaştırılması hangilerinin sosyalleşmeye daha uygun özellikte olduğunu ortaya koyacaktır.

Bu doğrultuda crosstab analizi kullanılmıştır ve üç tür bulgu elde edilmiştir (Tablo 4, Şekil 9):

- Birincisi; bir mekândaki tüm gençler içinde o grubun oranını gösteren değerdir (örneğin; Mekân A'daki tüm gençler 980 kişidir. Bunların 280'i çiftler halinde gelmiştir ve bunlar A mekânındaki gençlerin % 28,6' sını oluştururlar. Gençlerin 219 u erkek gruplar halinde gelenlerdir ve mekândaki gençlerin % 22,3' ünü oluştururlar vb.

- İkincisi; ele alınan grubun tüm gençler içinde mekânın sahip olduğu oranı gösteren değerdir (örneğin; tüm mekanlarda gözlemlenen erkek grup sayısı 1068 kişidir, bunların 219' u yani % 20,5'i Mekan A' da gözlemlenmiştir).
- Üçüncü değer de gözlemlenen tüm gençler içinde ele alınan mekândaki incelenen grubun oranıdır (örneğin, tüm mekanlarda toplam 3404 genç gözlenmiştir, A mekanındaki tek kızlar 118 kişidir ve tüm mekanlarda gözlemlenen 3404 gencin % 3,52 unu oluştururlar).

Yapılan χ^2 testi Tablo 4' deki dağılımın istatistiki önem düzeyine sahip olduğunu göstermiştir ($\chi^2=518,025$; 25df, $p<0,01$). Yani mekânların özelliklerinin grupların dağılımını etkilediği, gençlerin kimlerle geldiğine bağlı olarak mekânlara yöneldiği ortaya çıkmıştır. Gruplar halinde etkinlik yapmak isteyenler gidecekleri mekânları bu doğrultuda seçmişlerdir.

- Tek erkeklerin Mekân D' de (%5,5), tek kızların ise Mekân C' de (%15,2), tüm gençler içindeki oranları bakımından da tek erkeklerin (%33,3) de tek kızların (%39,3) da Mekân C' de gözlemlendikleri ortaya çıkmıştır.
- Tek erkeklerin mekân içindeki oranları bakımından en az gözlemlendiği Mekânlar A ve E (%1,6) dir. Tek kızların ise Mekân B'dir (%5,0). Tüm gençler içindeki oranları bakımından da tek erkeklerin (%1,1) de tek kızların (%1,7) da en az Mekân E' de gözlemlendikleri ortaya çıkmıştır.
- Çiftlere bakıldığında mekân içindeki oranları bakımından (%28,6) da tüm gençler içindeki oranları bakımından (%41,3) da en fazla mekân A' da gözlemlendikleri ortaya çıkmıştır. Mekan A özellikleri en yüksek kampüs açık mekanıdır, açıklık, hareketlilik ve doğallık düzeylerinin tümü yüksektir.

En düşük düzeylere bakıldığında ise mekân içindeki oranları bakımından mekân F (%2,6), gençler içindeki oranları bakımından ise mekân E (%0,3) en düşük düzeydedir. Bu iki mekânda en düşük özelliklere sahip kampüs açık mekânlarındandır.

- Erkeklerin oluşturduğu gruplar incelendiğinde mekân içindeki oranları bakımından en fazla mekân F 'de (%67,2), tüm gençler içindeki oranları bakımından ise en fazla mekan B' de (%24,5) gözlemlendikleri belirlenmiştir.

Mekân B yüksek özelliklere sahip mekânlardan biriyken, mekân F en düşük özelliklere sahip kampüs açık mekânıdır. İki mekânın tek ortak yönü hareketlilik düzeylerinin orta oluşudur.

Şekil 9. Grupların mekânlara göre dağılım grafiği

Tablo 4. Gözlemlenen gençlerin grupları bakımından mekânlardaki dağılımı

		GRUP					Toplam	
		Tek erkek	Tek kız	Çift	Erkek g.	Kız g.		Karışık
MEKÂN A	Sayı	16	51	280	219	200	214	980
	Mekân A'daki tüm gençler içindeki %'si	1,6%	5,2%	28,6%	22,3%	20,4%	21,8%	100,0%
	Grup türünün tüm gençler içindeki %'si	17,8%	17,0%	41,3%	20,5%	37,8%	29,0%	28,8%
	Mekânda gözlenen tüm gençler içindeki %'si	,5%	1,5%	8,2%	6,4%	5,9%	6,3%	28,8%
MEKÂN B	Sayı	24	49	234	262	187	227	983
	Mekân B' deki tüm gençler içindeki %'si	2,4%	5,0%	23,8%	26,7%	19,0%	23,1%	100,0%
	Grup türünün tüm gençler içindeki %'si	26,7%	16,3%	34,5%	24,5%	35,3%	30,7%	28,9%
	Mekânda gözlenen tüm gençler içindeki %'si	,7%	1,4%	6,9%	7,7%	5,5%	6,7%	28,9%
MEKÂN C	Sayı	30	118	120	239	97	171	775
	Mekân C' deki tüm gençler içindeki %'si	3,9%	15,2%	15,5%	30,8%	12,5%	22,1%	100,0%
	Grup türünün tüm gençler içindeki %'si	33,3%	39,3%	17,7%	22,4%	18,3%	23,1%	22,8%
	Mekânda gözlenen tüm gençler içindeki %'si	,9%	3,5%	3,5%	7,0%	2,8%	5,0%	22,8%
MEKÂN D	Sayı	12	23	32	76	26	50	219
	Mekân D' deki tüm gençler içindeki %'si	5,5%	10,5%	14,6%	34,7%	11,9%	22,8%	100,0%
	Grup türünün tüm gençler içindeki %'si	13,3%	7,7%	4,7%	7,1%	4,9%	6,8%	6,4%
	Mekânda gözlenen tüm gençler içindeki %'si	,4%	,7%	,9%	2,2%	,8%	1,5%	6,4%
MEKÂN E	Sayı	1	5	2	14	14	27	63
	Mekân E' deki tüm gençler içindeki %'si	1,6%	7,9%	3,2%	22,2%	22,2%	42,9%	100,0%
	Grup türünün tüm gençler içindeki %'si	1,1%	1,7%	,3%	1,3%	2,6%	3,7%	1,9%
	Mekânda gözlenen tüm gençler içindeki %'si	,0%	,1%	,1%	,4%	,4%	,8%	1,9%
MEKÂN F	Sayı	7	54	10	258	5	50	384
	Mekân F' deki tüm gençler içindeki %'si	1,8%	14,1%	2,6%	67,2%	1,3%	13,0%	100,0%
	Grup türünün tüm gençler içindeki %'si	7,8%	18,0%	1,5%	24,2%	,9%	6,8%	11,3%
	Mekânda gözlenen tüm gençler içindeki %'si	,2%	1,6%	,3%	7,6%	,1%	1,5%	11,3%
Toplam	Sayı	90	300	678	1068	529	739	3404
	Mekân içindeki %'si	2,6%	8,8%	19,9%	31,4%	15,5%	21,7%	100,0%
	Grup içindeki %'si	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Tüm gençler içindeki %'si	2,6%	8,8%	19,9%	31,4%	15,5%	21,7%	100,0%

En düşük düzeylere bakıldığında ise hem mekân (%22,2) hem de tüm gençler (%0,4) içindeki oranları bakımından mekân E en düşük düzeye sahiptir

- Kızların oluşturduğu gruplar incelendiğinde mekân içindeki oranları bakımından en fazla mekân E' de (%22,2), tüm gençler içindeki oranları bakımından ise en fazla mekân A' da (%37,8) gözlemlendikleri belirlenmiştir. Mekân E de açıklık, hareketlilik, doğallık değerlerinin tümü orta düzeydedir. Mekân A da ise açıklık, hareketlilik, doğallık düzeylerinin tümü yüksektir.

En düşük düzeylere bakıldığında ise hem mekân (%1,3) hem de tüm gençler (%0,1) içindeki oranları bakımından mekân F en düşük düzeye sahiptir. Mekân F de açıklık değeri yüksek, hareketlilik değeri orta, doğallık değeri ise düşük düzeydedir.

- Karışık gruplar incelendiğinde mekân içindeki oranları bakımından en fazla mekân E' de (%42,9), tüm gençler içindeki oranları bakımından ise en fazla mekân B' de (%30,7) gözlemlendikleri belirlenmiştir. Mekân E de açıklık, hareketlilik, doğallık değerlerinin tümü orta düzeydedir. Mekân B de doğallık değeri yüksek, hareketlilik değeri orta, açıklık değeri düşük ise düzeydedir.

En düşük düzeylere bakıldığında ise mekân içindeki oranları bakımından mekân D ve F (%6,8), tüm gençler içindeki oranları bakımından ise mekân E (%0,8) en düşük düzeye sahiptir.

TARTIŞMA VE SONUÇLAR

Gençlerle ilgili bazı çalışmalar genç mekanlarının önemin, vurgularken (Owens, 1994; Clark ve Uzzell, 2002; Bredow, 2006; Steinberg , 2005, 2006, 2007), bazı araştırmalar ise genç mekanlarının gençlerin istek ve ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanması gerektiğini ortaya koyar (Owens, 1994; Fitzgerald vd., 1995; Driskell, 2002; Versteeg, 2003; Bredow, 2006). Ancak gençlere yönelik mekânların nasıl kullanıldığına ilişkin bilimsel veriler yoktur. Bu çalışmada, genç mekânlarından kampüs açık mekanları ele alınarak, bu mekanların özellikleri ve bu özelliklere bağlı olarak kullanımları ortaya konmuştur. Bu bağlamda araştırmanın benimsenen ve doğrulanan temel varsayımları şunlardır:

- Hareketlilik, açıklık, doğallık genç mekanlarının (kampüs açık mekanlarının) kullanımında etkili faktörlerdir.
- Bu özelliklere sahip kampüs açık mekânları diğerlerine göre daha çok kullanılır, buralarda grup kullanımı ön plandadır dolayısıyla gençlerin sosyalleşmesine daha uygundur.

Literatür araştırması gençlik evresinin öne çıkan boyutlarının sosyalleşme ve kişisel gelişim olduğunu, sosyalleşmeye yönelik olarak ait olma ve bağlanma ihtiyaçlarının, kişisel gelişime yönelik olarak da saygınlık ve gerçekleştirme ihtiyaçlarının olduğu belirlenmiştir. Bu ihtiyaçları karşılayabilmek için de arkadaş gruplu etkinlikler ve tek ya da gruplar halinde yapılan etkinliklere katılmaları gerekir. Bunun için de mekânlar hareketlilik, doğallık, açıklık özelliklerini sağlamalıdır.

Çalışmanın sonucunda; özellikleri yüksek düzeyde olan kampüs açık mekânlarının kullanım düzeylerinin de gerçekten yüksek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla mekânlarda yapılan gözlemler değerleri daha yüksek olan mekânların en yüksek kullanım düzeyine sahip olduğunu, grup kullanımının da bu mekânlarda çok daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Özellikler açısından düzeyleri yüksek olan mekanların (Aşıklar Parkı, Koru Park, Havaalanı Teraslar) daha başarılı olduğu ve daha çok genç tarafından kullanıldığı ve grup kullanımının yoğunlukta olduğu ortaya çıkmıştır. Yani hareketlilik, doğallık, açıklık olanaklarının kampüs mekân kullanımını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.

Gençlerin mekânlara gruplar halinde gelmeleri sosyalleşmelerinin göstergesi olduğundan gruplaşma şekilleri de incelenmiştir.

- Yalnız kız ve yalnız erkek gençler en çok Mekân C yani havaalanı teraslarda gözlemlenmiştir. Mekân C' nin manzara ile ilişkili olarak açıklık değeri en yüksek mekan oluşu bu bulguyu destekler. Mekânda açıklık olması etrafı seyredebilme olanağının artması anlamına geldiğinden yalnız gençlerin en çok Mekân C' de gözlemlenmesi anlamlıdır. Açıklık daha algılanabilir çevreler oluşturarak çevreyi seyredebilmeye ve görünmeden görebilmeye olanak sağlar (Bredow, 2006, Owens, 1994, Stamps, 2005) görüşü böylece desteklenmiştir.
- Çiftler ise en çok mekan A yani Aşıklar Parkında gözlemlenmiştir. Aşıklar parkı hareketlilik, açıklık, doğallık düzeyi de en yüksek olan ayrıca en yoğun kullanılan mekandır. Whyte (1980) başarılı kentsel mekânları tanımlarken bu alanlarda az kullanılan yerlere göre daha fazla sayıda çiftler olduğunu belirtmiştir. Ayrıca gözlem yaptığı mekânlarda; görünmeyen ve arka taraflarda kalan yerlerde çiftleri bulacaklarını düşünmüşken aksine açık, ön taraflarda çiftlere rastladıklarını belirtmiştir. Çalışmada

çiftlerin en yüksek çıktığı mekân en yoğun kullanımlı ve açıklık düzeyi yüksek olan mekândır. Bu da Whyte'in bulgularını destekler. Kız gruplar da en çok mekan A yani Aşık Parkında gözlemlenirken erkek ve karışık gruplar mekan B yani Kuru Parkında gözlemlenmiştir. İki mekânın da özellikle doğallık düzeyleri yüksektir. Bu da Fine'in (2005) gençlerin ihtiyaçlarına yönelik etkinliklerin gerçekleşmesine olanaklı doğal mekânları kullandıkları görüşünü destekler. Ayrıca gruplar tarafından kullanımı yüksek olan bu iki mekân özellikler açısından yüksek kampüs açık mekânlarıdır. Bu da daha başarılı mekanlara daha çok sayıda grupların geldiği (Whyte, 1980) ve gençlerin sosyalleşmeye, bir arada olabilmeye olanaklı mekanlara ihtiyaç duyduğu (Owens, 1994; Fitzgerald ve ark., 1995; Kulaksızoğlu, 1998; Driskell, 2002, Versteeg, 2003; Bredow, 2006) görüşlerini destekler.

Yapılan gözlem çalışmasıyla gençlerin olanaklar bakımından farklı özelliklerdeki kampüs açık mekânlarındaki kullanımlarını ortaya koyan davranış haritaları elde edilmiştir. Böylece gençlerin bu mekânları nasıl kullandıkları, kimlerle geldikleri, bunların mekânın özellikleriyle ilişkilerinin nasıl olduğunu anlamak mümkün olmuştur. Araştırma sonucunda;

- Açıklık, hareketlilik ve doğallık olanakları kampüs açık mekânlarının kullanımında etkilidir. Doğallık ve hareketliliğin kullarımdaki pozitif etkisi kesindir. Ancak açıklık değeri düşük olsa da kullanım düzeyinin pozitif olabileceği (koru park) belirlenmiştir, bunun nedeni yüksek dallanma yapan bitkilerin varlığının açıklık değerini düşürse de kullanımı olumsuz olarak etkilememesidir. Çünkü görüş alanı, manzara genişliği bitkilerden etkilenmemiştir. Ayrıca çok yüksek açıklık düzeyinde (mediko önü basamaklar) kullanımın negatif yönde olduğu da görülmüştür.
- Yüksek özelliklere (hareketlilik, açıklık, doğallık) sahip mekânlarda etkinliklerin daha sık gerçekleştiği ve bu mekânların daha çok genç tarafından kullanıldığı belirlenmiştir.
- Ayrıca özellik (hareketlilik, açıklık, doğallık) düzeyleri yüksek olan mekânlar, çift ve gruplar halindeki gençlerin daha yoğun olduğu, sosyalleşmeye olanaklı mekânlardır. Bu bulgular doğrultusunda gençlere yönelik bir kampüs açık mekânı tasarlayabilmek için;
- Gençlerin aktif bir biçimde hareket etmesine olanak sağlamalıdır.
- Çim yüzeyler, bitki, su gibi doğallığı artırıcı öğelere yer verilmelidir (Açık, harekete elverişli sert ya da yumuşak zeminler, topoğrafyada değişimler gibi).
- Kesintisiz ve geniş görüş alanları sağlanmalı bu nedenle yüksekten dallanma yapan ağaçlar kullanılmalıdır.
- Donatılar tasarlanırken gençlerin gruplaşma ihtiyacı göz önünde bulundurulmalıdır. Sadece oturma donatılarına değil basamak, bordür, parapet gibi mekânsal öğelere de yer verilmelidir. Donatı ve mekânsal öğeler oturma, uzanma, gruplar halinde sohbet etme gibi gençlere yönelik çeşitli etkinlikleri destekleyecek şekilde tasarlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Barker, R. G. (1968). *Ecological psychology: Concepts and methods for studying the environment of human behavior*. Stanford, CA: Stanford University Press
- Bredow, K.W. (2006). *Gathering spaces: Designing places for adolescents, faculty of the Virginia polytechnic institute and state university*. Master of Landscape Architecture.
- Büküşoğlu, N. & Bayturan A.F. (2005). Serbest zaman etkinliklerinin gençlerin psiko-sosyal durumlarına ilişkin algısı üzerindeki rolü (The role of leisure time activities on the concept related to the psycho - social development of the youth). *Ege Tıp Dergisi*, 44, 3, 173 - 177.
- Clark, C. & Uzzell, D.L. (2002). The Affordances of the home, neighbourhood, school and town centre for adolescents. *Journal of Environmental Psychology*, 22, 95-108.

- Craik, K. H. (1970). Environmental psychology. In Tt. M. New-Comb (Ed.), *New directions in psychology* (pp. 3–121). New York: Holt, Rinehart, and Winston.
- Driskell, D. (2002). Creating better cities with children and youth. Unesco.
- Düzenli, T., Alpak E.M. & Kızıllarslan S. (2017a). Perceptual assessment of high school gardens by youth, *Journal of the International Scientific Researches*, 2,154-164.
- Düzenli, T., Bayramoğlu, E. & Özbilen A. (2010). Needs and preferences of adolescents in open urban spaces, *Scientific Research and Essays*, 5, 201-216
- Düzenli, T., Mumcu S. & Akyol, D. (2017b). Üniversite kampüsü açık mekânlarının gençler tarafından kullanım amaçlarının belirlenmesi, *The Journal of International Social Research*, 10,766-772.
- Düzenli T., Mumcu S., Yılmaz S. & Özbilen A. (2012). Analyzing youth's activity patterns in campus open spaces depending on their personal and social needs, *Journal of Adult Development*, 19, 201-214.
- Düzenli T., Yılmaz S. & Var M. (2016). Gençlere yönelik peyzaj tasarımı: trabzon haluk ulsoy spor tesisleri, *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 6, No.14, 1-15.
- Ercan, L. (2001). Yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerine ait sorunların bazı değişkenler açısından irdelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 165.
- Fitzgerald, M., Joseph, A. P. & O'Regan M. (1995). Leisure activities of adolescent school children, *Journal of Adolescence*, 18, 3, 349-358.
- Francis, M. & Lorenzo, R. (2002). Seven realms of children's participation, *Journal of Environmental Psychology*, 22, 1-2, 157-169.
- Hartig, T., Mang, M. & Evans, G.W. (1991). Restorative effects of natural environment experience. *Environment and Behavior*, 23, 3-26.
- Hartup, W. W. (1992). *Having friends, making friends and keeping friends: Relationships as educational contexts*. ERIC Digest ED345854.
- Kaplan, R. & Kaplan, S. (1989). *The experience of nature: a psychological perspective*. New York: Cambridge University Press.
- Kaplan, S. & Talbot, J.F. (1983). Psychological benefits of a wilderness experience. In I. Altman & J.F.Wohlwill (Eds.), *Behavior and the natural environment* (pp. 163-203). New York: Plenum, 163-203.
- Kaplan, S. (1995). The restorative benefits of nature: toward an integrative framework, *Journal of Environmental Psychology*, 15, 169-182.
- Korpela, K. & Hartig, T. (1996). Restorative qualities of favourite places, *Journal of Environmental Psychology*, 16, 221-233.
- Kulaksızoğlu, A. (1998). *Ergenlik psikolojisi*. İstanbul, Remzi Kitabevi.
- Lang, J., 1987. *Creating architectural theory; The role of the behavioural sciences in environmental design*. Van Nostrand Reinhold, New York.
- Michelson, W. (1977). *Environmental choice, human behavior and residential satisfaction*. New York: Oxford University Press.
- Moos, R.H. (1979). *Evaluating educational environments*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Owens, P.E., 1994. Teen places in sunshine, Australia: Then and now, landscape architecture department of environmental design, university of California. *Children's Environments*, 11, 4.
- Özkan D.G., Alpak E.M. & Var M. (2017). Design and construction process in campus open spaces: a case study of Karadeniz technical university, *Urban Design International*, 17, 1-17
- Stamps, A. E. (2003). Permeability and environmental enclosure. *Perceptual and Motor Skills*, 96, 1305-1310.

- Steinberg L. (2006). A new approach to the study of adolescent cognitive development; Paper presented as part of a symposium entitled, The MacArthur Juvenile Capacity Study: A New Approach to the Study of Adolescent Cognitive Development, *Biennial meetings of the Society for Research on Adolescence*; San Francisco.
- Steinberg L. (2005). Cognitive and affective development in adolescence. *Trends in Cognitive Sciences*.9:69–74.
- Steinberg L. (2007). Risk-taking in adolescence: New perspectives from brain and behavioral science. *Current Directions in Psychological Science*.16, 55–59.
- Studer R. G. (1969). The dynamics of behavior-contingent physical systems. In G. Broadbent G. & A. Ward (Eds.), *Design methods in architecture. Architectural Association Paper Number 4* (pp. 55-70). New York: George Wittenberg.
- Ulrich, R. (1991). Stress recovery during exposure to natural and urban environments. *Journal of Environmental Psychology*, 11, 201-230.
- Versteeg, E., 2003. Planning And Design of Open Space To Promote Adolescent Development, Master of Landscape Architecture, The University of Guelph.
- Whyte, W.H. (1980). *The social life of small urban spaces*. New York: Project for Public Spaces.
- Yahaya M. K., 2003. Determinants of youth participation in change programmes in rural Nigeria, *Antropologist*, 5, 3, 101-106.

[Extended English Abstract](#)

Introduction

Universities in our country are not oriented towards the interests, talents and desires of the students who are admitted to the universities, they are placed according to the preferences they make in the direction of the scores they get from ÖSS. Sometimes students find themselves in an environment where they do not know themselves, do not come willingly. University life can be heavy and tiring for many young people because they are trying to fit in a quite different atmosphere according to their past lives and habits. In addition, university curriculum programs are mainly focused on vocational training, focusing on acquiring vocational skills, and on the other hand, ignoring psychological and social needs of students who have the most difficult developmental periods in these programs does not make university life of young people any easier.

Designing a campus that takes into account the psychological and social needs of students can help them to make living conditions more difficult for them and to adapt to their surroundings. Students who are comfortable and happy in terms of psychosocial can take a more positive look at their environment, lives and lessons and gain motivation. So It is necessary to create suitable spaces that enable movement, openness, naturalness and coexistence of young people in campus places. The scope of this study will also examine the differences in terms of use of campus open spaces of different characteristics. This study aims to determine the spatial organizations suitable for the psychosocial structure of youth in campus open spaces and it was carried out on the Black Sea Technical University Kanuni campus.

Method

The open spaces that can be used by the youth on the campus were determined as a result of the researcher's observations and a total of 6 open spaces were evaluated in the study. These are; Asıklar Park (Place A), Koru Park (Place B), Airport Terraces (Place C), Mediko (Place D), Biology Front (Place E), and Geodesy Front(Place F). The study was structured in two stages as survey and behavior observation. At first stage; The semantic differentiation scale was used to determine the perceived values of mobility, naturalness and openness characteristics determined by the literature search of campus open spaces preferred and not preferred by young people. In order to ensure the

reliability of the work, a survey team of 35 experts (architects, landscape architects) was made. The mobility, openness, and naturalness values of each place are compared with the Independent Samples Test. At the end of this stage it was found that;

- Place A; High level of mobility, openness and naturalness,
- Place B; Naturalness is high, mobility is medium, openness is low.
- Place C; Openness is high, mobility and naturalness are medium.
- Place D; Openness is high, mobility and naturalness are medium.
- Place E; The three possibilities are moderate.
- Place F; Openness is high, mobility is medium, and naturalness is low.

At the second stage; total of 6 campus open spaces were recorded on camera and camera records were converted into behavioral maps and the information on the maps was resolved.

In the study, youth are classified and coded according to groups. Statistical analyzes were then applied to these data.

According to this,

- Single (single girl, single male),
- Double or
- Classified according to their group arrival. The groups themselves
 - lonely girls
 - lonely boys
 - The group is divided into groups of youth in which the boys and girls are together.

At the end of the study; total of 3404 young people were observed in the six campus open spaces. Observations made in the places to determine if the levels of use of campus open spaces with high levels of characteristics are really high have shown that the highest use of spaces with higher values and the use of groups are much higher in these spaces.

Results and Conclusion

As a result of the research;

- Openness, mobility and naturalness are influential in the use of campus open spaces. The positive effect of use of naturalness and mobility is the convergence. However, although the value of openness is low, the level of use can be positive (Koru park), which is why the presence of plants with high branching reduces the openness value but does not adversely affect its use. Because the field of view is not affected by landscape width plants. It has also been observed that the use of very high openings (medico front) is negative.
- It has been determined that activities are performed more often in places with high self-esteem (mobility, openness, naturalness) and these spaces are mostly used by young people.
- In addition, spaces with high levels of mobility, openness, and naturalness are places where it is possible to socialize, in which the young people in pairs and groups are more intense.